ESAT- Screening van ASS op jonge leeftijd

ESAT- Screening van ASS op jonge leeftijd

Praktische handleiding voor signalering, screening en diagnostiek

prof. dr. J. Buitelaar

drs. E. van Daalen

dr. C. Dietz

prof. dr. H. van Engeland

prof. dr. R.J. van der Gaag

drs. D. van Steijn

dr. S. Swinkels

Bohn Stafleu van Loghum

Houten 2009

© 2009 Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Uitgeverij
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of opnamen, hetzij op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j^o het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Samensteller(s) en uitgever zijn zich volledig bewust van hun taak een betrouwbare uitgave te verzorgen. Niettemin kunnen zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor drukfouten en andere onjuistheden die eventueel in deze uitgave voorkomen.

ISBN 978 90 313 6240 0

NUR 776

Ontwerp omslag: Nanja Toebak, 's-Hertogenbosch

Ontwerp binnenwerk: Studio Bassa, Culemborg

Automatische opmaak: Pre Press, Zeist

Illustraties: Marcel Jurriëns

Bohn Stafleu van Loghum

Het Spoor 2

Postbus 246

3990 GA Houten

www.bsl.nl

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Inleiding	9
1.1	Vroege herkenning van ASS	9
1.2	Praktische handleiding	10
2	Achtergrond	12
2.1	Inleiding	12
2.2	Uitingsvormen op jonge leeftijd	15
2.2.1	Sociale interactie	15
2.2.2	Communicatie	17
2.2.3	Rigiditeit en stereotypieën in gedrag en interesses	20
3	Signalering	23
3.1	Wat is signaleren?	23
3.2	Praktisch instrument	25
3.2.1	Gebruik van de Alarmsignalen	25
4	Screening	31
4.1	Afname en scoring van de ESAT	32
4.2	Interpretatie van de resultaten	33
4.2.1	Wat als ouders/verzorgers niet meewerken?	33
4.3	ESAT-items	34
4.4	Videofragmenten	39
5	Diagnostiek	44
5.1	Inleiding	44
5.2	Diagnostiek op jonge leeftijd	44
5.3	Hoe beoordeel je het gedrag van jonge kinderen?	46

5.4	De beoordeling van de verschillende stoornissen in het autistisch spectrum op jonge leeftijd	48
5.5	Diagnostisch onderzoek bij jonge kinderen	48
5.6	Het diagnostische traject	51
5.6.1	Anamnestiche gegevens over probleemgedrag	51
5.6.2	Anamnestiche gegevens over zwangerschap, lichamelijke ontwikkeling, zintuiglijke ontwikkeling en lichamelijke gezondheid	52
5.6.3	Anamnestiche gegevens over ouderlijk functioneren en opvoeding	54
5.6.4	Anamnestiche gegevens over familieleden	56
5.6.5	Psychiatrisch onderzoek	56
5.6.6	Cognitief onderzoek	57
5.6.7	Lichamelijk onderzoek	59
5.6.8	Diagnosestelling	59
5.6.9	Adviestraject	60
5.7	Centra voor vroegdiagnostiek	60
	Dankwoord	61
	Over de auteurs	62
	Literatuur	64
	Bijlage I Schema Signalering	69

Voorwoord

De ESAT- Screening van ASS op jonge leeftijd; een praktische handleiding over signalering, screening en diagnostiek is ontstaan uit een samenwerking tussen Karakter Universitair Cluster voor kinder- en jeugdpsychiatrie in Nijmegen en het Universitair Medisch Centrum Utrecht afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie.

Aan de diverse onderdelen van deze uitgave werkten mee: drs. Karin Beuker, drs. Sharin Mercera, drs. Iris Oosterling, Kina Potze, drs. Sascha Roos, drs. Nele Schansman, drs. Saskia de Waal en drs. Tim Woudenberg.

De kinderen waren, op enkele kinderen na, allen betrokken bij het Diane-project van Karakter Universitair Cluster Locatie Nijmegen of het SOSO-project van het Universitair Medisch Centrum in Utrecht. Alle ouders hebben expliciet toestemming gegeven om het videomateriaal dat op de bijgevoegde dvd staat, te gebruiken voor educatieve doeleinden. Wij zijn hen én hun kinderen daarvoor erkentelijk.